

BØRSEN.

Kronik af Morten Harboe-Jepsen
Bragt i Børsen torsdag, den 26. februar 2015

Se Miljøstyrelsens svar efter kronikken.

Genbrugets pyntede procenter

Genbrugsprocenter snyder. De fortæller nemlig kun hvor mange produkter, der bliver indsamlet efter brug. Ikke om produktet faktisk bliver genbrugt eller genanvendt. Det skyldes, at der ikke er nogen, som holder øje med, hvad der sker med produktet, når det først er afsat til næste led på genbrugsmarkedet. Derfor er der heller ikke nogen, der tæller procenter, når et produkt splittes ad, og forskellige aktører tager, hvad de kan bruge og sender resten videre – ofte til deponi, forbrænding eller ud af landet.

Når vaskemaskinen er gået i stykker, tv'et ikke længere vil tænde, eller havemøblerne er færdige, kører danskerne på genbrugspladsen. Herfra tror vi, at tingene bliver genbrugt eller i hvert fald, at materialerne bliver genanvendt og indgår i nye produkter. Men genbrugspladsen er ikke en garanti for genbrug eller genanvendelse.

Træet fra havemøblerne bliver oftest brændt, sandsynligvis i udlandet; tv'et og vaskemaskinen bliver shreddet, altså mast til plukfisk, alt inklusive: metaller, jern,

gummi, forskellige typer plast, glas, herunder blyforurenede glas, diverse miljøproblematisk materialer som f.eks. displays med gasser og kviksølv, kondensatorer med bly og PCB, og endelig – for vaskemaskinens vedkommende – adskillige kilo beton.

Når alt indhold er slået i mindre stykker, forsøger man at sortere puréen i forskellige fraktioner. Eksempelvis kan jernet trækkes ud ved hjælp af magneter og andre metaller pustes ud med luftstrømme.

Det betaler sig nemlig at sortere jern og metaller fra, fordi de kan sælges til en positiv pris. Plast kan også have værdi, hvis det er rent og består af rene plasttyper (PP, PE etc.). Er platen beskidt eller blandet med andre materialer, vender fortegnet i sorteringens regnestykke. Allerede her møder vi det første bump på vejen til ægte genanvendelse.

Det næste solide bump er vaskemaskinens indhold af beton, som snildt kan udgøre op til en tredjedel af maskinens samlede vægt. I praksis er betonen meget svær at udsortere i en ren fraktion til genanvendelse. Det samme gælder tv'ets blyforurenede glas.

Producenten har via EU pligt til at indsamle 85 procent af de elektroniske produkter, som f.eks. vaskemaskiner, med henblik på "høj genanvendelse". Men det er meget usandsynligt, at den reelle genanvendelse nogensinde når op mod 100%. Ikke desto mindre kan producenternes fælles returordning afhænde vaskemaskinen til videre forarbejdning hos en underleverandør, og oplyse indsamlingsprocenten som opfyldt. Hvis altså underleverandøren aftager materialet 'med henblik på genanvendelse'. Efterfølgende kan underleverandøren bare sortere en andel ud til reel genanvendelse og bortskaffe resten, f.eks. til deponi. Alligevel kan indsamleren – først led - regne hele den afsendte mængde som genanvendt. Det sker uden, at nogen aner hvilken genanvendelse, der egentlig finder sted. Procenten godskrives, ansvaret slippes, genbruget udhules.

Jagten på procenten og uigennemsigtheden på markedet sætter en kedelig kædereaktion i gang, hvor alle led er presset på pris og ikke ansvar. Det giver forkerte markedssignaler, når oppustede politiske procenter f.eks. bruges som benchmarks mellem producenter – og ikke mindst mellem lande med meget varierende standarder for krav til og kontrol med genanvendelse og endelig bortskaffelse af restaffald.

Forbrugeren tror, at den oplyste procent er en sum af hele værdikæden. Burde det ikke også være sådan? At vi får oplyst den ægte genanvendelsesprocent? Frem for en indsamlingsprocent piftet op med en gratis hensigtserklæring. Frem for pyntede procenter, der ikke efterlader noget incitament til genbrugsvenligt produktdesign og innovative metoder og teknikker til ægte genanvendelse.

Svar: Reelle tal for genbrug

Af Claus Torp, vicedirektør. Miljøstyrelsen
Bragt i Børsen torsdag, den 4. marts 2015

DEBAT I Børsien 26. februar rejser Morten Harboe-Jepsen (MHJ) i kronikken "Genbrugets pyntede procenter" et meget relevant spørgsmål om, hvordan vi opgør tal for genanvendelse af elektronikaffald - og ikke mindst hvordan vi genanvender de ressourcer, som findes i elektronikaffaldet.

Vi er glade for, at han peger på netop de spørgsmål, for vi er nemlig enige i, at genanvendelsesprocenter skal vise, hvad der reelt bliver genanvendt. På nuværende tidspunkt, som MHJ ganske rigtigt siger, beregnes genanvendelsesprocenten som den mængde, der sendes til genanvendelse ud af den samlede mængde, der er indsamlet.

Derfor er EU-Kommissionen nu - bl. a. på dansk initiativ - i gang med at lave en ny opgørelsesmetode, der netop skal give svar på, hvad der reelt bliver genanvendt, efter elektronikaffaldet er blevet affaldsbehandlet. På den måde vil genanvendelsesprocenterne bedre afspejle virkeligheden, og vi følger fra dansk side med i EU's arbejde og forventer, at Kommissionen har et første forslag på plads i starten af næste år.

MHJ peger også på, at elektronikaffald inklusive miljøfarligt blyholdigt glas og komponenter med kviksølv bliver mast til plukfisk i en shredder-proces. Når vi afleverer vores brugte udstyr på genbrugspladsen, er det selvfølgelig vigtigt, at det bliver behandlet korrekt - og efter reglerne - i forhold til at udtage farlige stoffer. Der findes i lovgivningen retningslinjer for, hvordan det skal gøres, og det bliver efter vores kendskab efterlevet hos de danske behandlere af affald.

Bedre affaldsbehandling forud for shredder-processen er et område, der har været fokus på i de seneste år. I 2014 gennemførte Miljøstyrelsen et projekt, der netop skal sikre bedre kvalitet og større effektivitet i behandling af elektronikaffaldet, så vi kan genvinde sjældne ressourcer og sikre en høj genanvendelsesprocent - f.eks. ved at tage betonklodsen i vaskemaskinen ud i et helt stykke fremfor at knuse den, så den ikke forurener resten affaldet.